

O'r byd a'r betws Paratoi ar gyfer etholiadau Senedd Cymru 2026

Mae'n siŵr bod darllenwyr *Cenn@d* wedi darllen am ymddeoliad y Parchg Gethin Rhys o'i gyfrifoldebau fel Swyddog Polisi Cytûn, a'i waith fel cyswllt y corff hwnnw gyda llywodraethau Senedd Caerdydd. Gwnaeth dymor da o waith ac rydym yn ddyledus iddo am ei drylwyredd a'i ddiffuanrwydd yn y maes. Bu'n arwain yr enwadau drwy feysydd yn ymwneud â Brexit a Covid, etholiadau ac argyfyngau economaidd a wynebodd gwledydd Prydain dros y blyneddau diwethaf hyn. Bellach, mae'r cyfaill Iestyn Davies wedi cydio yn yr awenau, ac yn ymroi i gasglu data a dyheadau eglwysi Cymru ar faterion sy'n debygol o godi yn yr etholiadau ar gyfer Senedd Cymru yn 2026.

Rydym eisoes yn gyfarwydd â'r pleidiau gwleidyddol yn tanio'u hymgyrchoedd etholiadol, gan rannu taflenni a diffinio'u polisiau, ac mae'n bwysig bod daliadau a blaenoriaethau'r eglwysi'n cael eu ffurfio a'u cyflwyno ym mhair y drafodaeth honno. Mae'n berygl beunyddiol clywed y pleidiau yn addo popeth heb syniad sut bydd cyllideb Senedd Cymru yn ariannu'r addewidion hynny. Mae'r polau piniwn yn awgrymu'n gyson na fydd un blaid

Gethin a'i briod, Fiona, gyda staff Cytûn ar ddiwrnod ei ymddeoliad

unigol yn ffurfio llywodaeth yn 2026, ac mae'n debygol y bydd sawl lliw ymhleth yn y llywodaeth newydd honno. Ni fyddwn yn ethol unigolion fel aelodau o'r senedd, ond bydd pob un o'r pleidiau yn yr etholaethau newydd yn cynnig rhestr o enwau, gyda system gyfrannol yn nodi pwy fydd y 96 aelod pan ddônt ynghyd ar ôl yr etholiad.

Bwriad Cytûn yw casglu daliadau amhleidiol y cyrff Cristnogol er mwyn eu costrelu i ffurfio math o fanifesto Cristnogol a fydd yn cael ei gynnig i'r eglwysi i alw'r pleidiau i gyfrif wrth iddynt gynnig eu polisiau. Bydd y meysydd amlwg yn siŵr o hawlio'u lle yn y drafodaeth, megis lechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol, Addysg, Economi, Cartrefedd, Hyfforddiant, Trafnidiaeth, Cyfraith a Threfn, Diwydiant, Diwylliant ac ati. Tebyg y bydd y llais Cristnogol am gydio mewn themâu penodol fel hawliau sifil, yr amgylchedd, parch i'r unigolyn, heddwch, urddas bywyd ac yn y blaen. Bydd llawer yn awyddus i drafod natur cefn gwlad a'r fro Gymreig, yn cynnwys effaith diboblogi ar y fasnach leol, y darpariaeth o ysgolion cynradd ac uwchradd, a phrinder tai fforddiadwy i drigolion cynhenid y cymunedau. Bydd diffyg dewis o drafnidiaeth cyhoeddus dibynadwy yn ofid i lawer, gan fod canoli gwasanaethau yn yr ardaloedd poblog yn lleihau trafnidiaeth mewn ardaloedd gwledig.

Mae'n siŵr y bydd cyfarfodydd ar lefel Henaduriaeth (P) neu Gymanfa (B) yn derbyn gohebiaeth o'u prif lysoedd ynghylch hyn. Ar lefel yr eglwysi lleol, byddai derbyn gohebiaeth oddi wrth grŵp o aelodau eglwysi unigol yn gymorth i Iestyn Davies, Cytûn, wneud ei waith, gan rannu ag ef yr hyn sy'n gonsŷrn iddynt o ran polisi gwariant cenedlaethol yng nghyd-destun profiadau ardal leol. Bu'r polisi o ddosbarthu tocynnau teithio i bobl dros 60 oed ar fsys yn gam gwerthfawr, ond a oes digon o fsys yn rhedeg o'r pentrefi nad ydynt ar y priffyrdd amlwg? Ble mae prinder fflatiau i bobl ifanc, neu a oes digon o fyngalos i bensiynwyr yn eich ardal chi? Mae diboblogi cefn gwlad yn cael effaith amlwg ar weithgareddau cymdeithasol, crefyddol a masnachol, ond beth all y llywodraeth yn Senedd Cymru ei wneud yn eich broydd chi?

Byddai anfon gair at Iestyn Davies, Tŷ Hastings, Llys Fitzalan, Caerdydd CF24 0BL, neu ebost at lestyn@cytun.cymru yn werthfawr. Mae eich llais chi fel eglwys leol yn bwysig. Os nad oes oedfa yn eich eglwys dros y chwe wythnos nesaf, gallwch ddod ynghyd fesul hanner dwsin a nodi eich barn ar unrhyw un o'r pwyntiau a nodaf uchod. Peidiwch â barnu unrhyw un arall am eu tawedogrwydd oni bai eich bod chi yn codi llais eich hun.

Denzil I. John

Iestyn Davies, sydd bellach yn gweithio i Cytûn fel eu swyddog polisi

Rali Ysgolion Sul Cymanfa Bedyddwyr Penfro

Bu plant ysgolion Sul Blaen-ffos; Cylch Carn Ingli; Ebeneser, Dyfed; a Seion, Crymych, yn brysur dros y flwyddyn ddiwethaf yn dysgu am wyrthiau'r Iesu ar gyfer yr arholiad llafar blynyddol.

Teithiodd Mrs Julie Higginson o gwmpas y pedair ysgol Sul er mwyn holi a gweld gwaith y plant, ac yna, ddydd Sul, 29 Mehefin, cynhaliwyd Rali'r Ysgolion Sul yn Seion, Crymych, er mwyn anrhegu'r plant am eu gwaith.

Llywyddwyd yr oedfa gan y Parchg Sian Elin Thomas, ysgrifennydd Pwyllgor yr Egin Gwyrdd, a chymerwyd at rannau arweiniol yr oedfa gan blant Ysgol Sul Seion.

Yn ogystal â mynd o gwmpas yr ysgolion Sul, Mrs Julie Higginson gafodd y fraint hefyd o annerch y gynulleidfa fawr a ddaeth ynghyd. Cafodd pawb o bob oedran flas ar ei neges ac yn arbennig ar y triciau clyfar y llwyddodd i'w cyflawni gyda help rhai o'r plant, er iddi bwysleisio nad gwyrthiau oeddent.

Rhan annatod o'r oedfa hon wrth reswm yw cyflwyno tystysgrifau a thalebau i'r plant ond, heb yn wybod i weddill y gynulleidfa, bu'r plant yn cadw cyfrinach fawr eleni!

Bu'r Parchg Sian Elin Thomas o gwmpas yr ysgolion lleol yn cyf-weld plant yr ysgolion Sul ac yn eu holi am y gwaith ac am yr athrawon, a'r cyfan ar ffilm i bawb ei weld. Roedd pob un ohonynt mor ddiolchgar i'w hathrawon ysgol Sul.

Ar ben hynny, cafwyd diolchiadau ar ffilm oddi wrth y Parchg Eirian Wyn Lewis, cadeirydd Pwyllgor yr Egin Gwyrdd, a hefyd gan Lywydd cyfredol Undeb Bedyddwyr Cymru, y Parchg Rob Nicholls, Llundain.

I ddiweddu, galwyd yr athrawon ymlaen a chyflwynwyd anrheg fach o werthfawrogiad i bob un ohonynt.

Plant yr ysgolion Sul ar ôl derbyn eu tystysgrifau oddi wrth Mrs Julie Higginson

Wynebau hapus a syfrdan athrawon ysgolion Sul Blaen-ffos; Cylch Carn Ingli; Ebeneser, Dyfed; a Seion, Crymych, ar ôl iddynt dderbyn blodau a llwy garu yr un ac arnynt y geiriau 'Diolch Egin Gwyrdd 2025'

Gwasanaeth Sul Sbsial, Moreia, Brynaman

Bore Sul, 13 Gorffennaf, cynhaliwyd gwasanaeth cydenwadol Sul Sbsial yng nghapel Moreia, Brynaman.

Cymerwyd rhan gan aelodau capel Moreia a phlant ysgolion Sul Cefnberach a Babell Zion-Newydd, Pen-sarn, Caerfyrddin. Y pregethwr gwadd oedd Dafydd Iwan.

Carwn ddiolch i flaenoriaid ac aelodau capel Moreia am eu croeso a'u parodrwydd i gynnal yr oedfa arbennig hon yno, i'r plant, Dafydd, aelodau band Elfyn, Mrs Ann Davies, Mrs Gwenllian Stephens a Mrs Helen Gibbon am wasanaeth cofiadwy.

Ian Sims

Oedfa Penblwydd 80 oed Cymorth Cristnogol

Christian Aid Cymru 80th Anniversary Service

Dathlu 80 mlynedd o obaith...

Ymunwch â ni yng Nghaerdydd am noson arbennig o addoliad, ysbrydoliaeth a diolchgarwch yng Nghymru i nodi 80 mlynedd o Cymorth Cristnogol.

Dydd Mercher 17 Medi 2025.

Gwasanaeth am 6.30-7.30yh.

Lluniaeth o 5.30yh. Capel Tabernacl, yr Ais, Caerdydd.

Byddem wrth ein bodd eich gweld chi yno! Cofrestrwch gan ddefnyddio'r ddolen <https://www.christianaid.org.uk/events/oedfa-cymorth-cristnogol-yn-80-oed-cymru>

Credo Nicea – Sesiwn Tri: Iachawdwriaeth y Groes (rhan 1)

Diwygiwyd geiriad y Credo a gytunwyd yn Nicea (325 OC) yng Nghyngor Caergystennin yn 381 OC. Yn gyffredinol, y fersiwn hwn, Credo Nicea-Caergystennin, sydd wedi ei etifeddu gennym ar draws y canrifoedd, yw'r un a ddefnyddir gan y traddodiadau Cristnogol ar draws y byd ac sy'n sail i'r myfyrdodau sy'n dilyn.

Jerwsalem a'r Dwyrain Canol

Ysgrifennwyd gan Susan Rantisi Barhoum

Ganwyd Susan yn Ramallah ar y Lan Orllewinol (Palesteina/Israel), lle y'i magwyd dan feddiannaeth Israel. Cwblhaodd ei gradd BA mewn bioleg gyda chemeg ac astudiaethau Cristnogol yn 1989 ym Mhrifysgol Aurora, Illinois, UDA. Graddiodd gyda gradd Meistr mewn Diwinyddiaeth o'r Faith Seminary, Tacoma, Washington, UDA, yn 2001, ac enillodd ei MBA yn 2006 o Brifysgol Haifa. Yn 1991, priododd Samuel Barhoum, sy'n Archddiacon Esgobaeth Anglicanaidd Jerwsalem, ac mae ganddynt ferch, Nellie Anne, a mab, Yousef. Ar hyn o bryd, maent yn byw yn Nasareth, lle mae'n gweithio'n llawrydd yn y maes datblygu a chodi arian.

Esgobaeth Esgobol Jerwsalem – Talaith Jerwsalem a'r Dwyrain Canol

Mae Esgobaeth Esgobol Jerwsalem yn cwmpasu pum gwlad: Palesteina, Israel, Gwlad yr Iorddonen, Libanus a Syria. Ychwanega'r ardal ddaearyddoleanghon nifer o gymhlethdodau i waith yr Esgobaeth o ganlyniad i'r ffiniau, y pwyntiau gwirio a'r llywodraethau cenedlaethol niferus yn yr ardal. Yn benodol, mae gweinyddu ei gweinidogaethau yn heriol iawn. Er gwaetha'r anawsterau hyn, mae'r Esgobaeth yn gyfrifol am dros dri deg o sefydliadau, yn cynnwys ysbytai, ysgolion, clinigau, canolfannau adsefydlu, gwestai a chartrefi i rai sydd wedi ymddeol. Fel Cristnogion mewn ardal sy'n llawn anghydfod gwleidyddol, meddiannaeth a gwahaniaethu, ceisiwn gynnal ein tystiolaeth, gan lewyrchu goleuni Crist i ardaloedd o dywyllwch a chynnig gobaith i rai a fyddai, heblaw am hyn, yn byw mewn digalondid. Er bod ein niferoedd wedi gostwng, credwn fod ychydig o oleuni yn gwasgaru llawer o dywyllwch.

Croeshoelio – iachawdwriaeth

Fe'i croeshoeliwyd drosom dan Pontius Pilat. Dioddefodd angau ac fe'i claddwyd. Atgyfododd y trydydd dydd yn ôl yr Ysgrythurau, ac esgynnodd i'r nef, ac y mae'n eistedd ar ddeheulaw'r Tad. A daw drachefn mewn gogoniant i farnu'r byw a'r meirw: ac ar ei deyrnas ni bydd diwedd.

Darlleniad o'r Beibl – 1 Ioan 4:9-10

⁹Yn hyn y dangoswyd cariad Duw tuag atom: bod Duw wedi anfon ei unig Fab i'r byd er mwyn i ni gael byw drwyddo ef. ¹⁰Yn hyn y mae cariad: nid ein bod ni'n caru Duw, ond ei fod ef wedi ein caru ni, ac wedi anfon ei Fab i fod yn aberth cymod dros ein pechodau.

Myfyrdod

Pan fyddwn yn adrodd Credo Nicea yn yr eglwys, rydym yn datgan ein ffydd. Mae'r ffydd hon yn llawer mwy nag argyhoeddiad personol. Mae'n pwysleisio ffydd a rennir gan gymuned sy'n unedig fel aelodau o gorff Crist.

Fe'i croeshoeliwyd drosom dan Pontius Pilat

Roedd yr Eglwys Fore am chwalu unrhyw amheuan ynglŷn â dilysrwydd hanesyddol dioddefaint a marwolaeth Iesu o fewn hanes. Felly mae'r Credo yn sôn am y llywodraethwr Rhufeinig Pontius Pilat. Cefnogir hyn yn yr Efengylau a chan yr hanesydd Iddewig, Josephus, yn ei *Antiquities*.

Dioddefodd angau ac fe'i claddwyd

Wedi ei goroni â choron ddrain, dyrchafwyd Iesu ar groes, ac yno bu farw. Ystyrid mai croeshoelio oedd y math gwaethaf ar farwolaeth. Roedd yn hir a phoenus, ac yn fodd o gywilyddio cyhoeddus a neilltuid ar gyfer y drwgweithredwyr gwaethaf. Dioddefodd Iesu farwolaeth mewn modd mor erchyll er mwyn cyflawni'r weithred fwyaf o gariad er ein mwyn! Iesu Grist, yr un dibechod, yn ildio'i hunan i rym angau i'n gwaredu ni. Trwy ei farwolaeth, dinistriodd Iesu'r rhwystr oedd yn ein gwahanu ni o bresenoldeb Duw, gan ein dwyn yn ôl i afael ei ras: "Oherwydd dioddefodd Crist yntau un waith am byth dros bechodau, y cyfiawn dros yr anghyfiawn, i'ch dwyn chwi at Dduw." (1 Pedr 3:18)

(I'w barhau)

Swydd Newydd – Rheolwr yr Ymddiriedolaeth

Diben y rôl yw arwain a rheoli gweinyddiaeth Addoldai Cymru, gan gefnogi ei chenhadaeth i ddiogelu a dathlu capeli anghydfurfiol hanesyddol yng Nghymru. Mae'r rôl yn sicrhau bod yr Ymddiriedolaeth yn gweithredu'n effeithiol, yn cydymffurfio â rhwymedigaethau statudol, ac yn cysylltu'n ystyrlon â'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu.

Oriau: 30 yr wythnos

Cyflog: £33,208.80 y flwyddyn

Lleoliad: Gweithio o bell

Dyddiad cau ar gyfer ceisiadau: 31 Awst 2025

Am wybodaeth bellach cliciwch ar y ddolen isod:

<https://addoldaicymru.cymru/wp-content/uploads/2025/07/250721-JD-Trust-Manager-Welsh-vfinal.pdf>

Caniadaeth y Cysegr

Sul, 24 Awst, am 7:30yb a 4:30yp

Amrywiaeth o emynau yng nghwmni Siân Meinir

Oedfa Radio Cymru

Sul, 24 Awst, am 12:00yp

Oedfa sgwrs gyda Rhys Jones, Aberystwyth

Pynciau Perthnasol – colofn Rosa Hunt

Barddoniaeth

Fe ges i'r pleser o fod yn y Tabernacl nos Fercher, 23 Gorffennaf, i fwynhau lansiad cyfrol newydd o barddoniaeth Mererid Hopwood, *Mae*. Mae'r gair 'mae' yn un anodd i siaradwyr newydd: dwi'n cofio gofyn pam mae dau air yn Gymraeg am 'is' – 'yw' a 'mae'! Ond nawr mod i wedi dysgu ychydig mwy o Gymraeg, mae'n od gweld y gair *Mae* yn sefyll ar ei ben ei hun.

Yn ystod y noson gofynnwyd i Mererid pam roedd hi wedi dewis y gair yna fel teitl i'r gyfrol. Ei hateb hi oedd adrodd stori am y diwrnod tyngedfennol yna ym mis Mawrth 2020 pan wnaeth Boris Johnson ymddangos ar y teledu a dweud wrthym fod y pandemig wedi cael gafael yn ein gwlad ac byddai'n rhaid i ni aros gartref. Fe wnaeth Mererid ein hatgoffa o'r negeseuon a ddaeth o bob cyfeiriad: rhaid cadw pellter! Rhaid golchi dwylo! Rhaid defnyddio diheintydd! Rhaid gwisgo mwgwd! Ond y diwrnod hwnnw cafodd hi alwad ffôn gan S4C yn dweud: "Mererid – mae raid i ni gael cerdd!" A 'Mae' yw teitl y gerdd honno a gyfansoddwyd ar ddechrau'r pandemig.

Mae rhywbeth Cymraeg, on'd oes, am ymateb i bandemig byd-eang drwy gyfansoddi cerdd, ond mae hefyd yn ymateb llawn doethineb. Pan fyddwn ni'n dod wyneb yn wyneb â her enfawr – profedigaeth neu salwch, efallai; rhyfel neu drais – mae llwyth o emosiynau'n golchi drosom fel tonnau'r môr. Does dim digon o eiriau gyda ni i gyfleu maint ac amrediad yr emosiynau yna. A dyna grefft y bardd: cyfleu'r ystod fwyaf o ystyr gyda'r nifer lleiaf o eiriau. Mae dogfennau cyfreithiol yn mynd yn hirach ac yn hirach wrth iddyn nhw geisio disgrifio pob sefyllfa bosibl a meddwl am bob eithriad posibl. Ond mae barddoniaeth yn gwneud y gwrthwyneb: mae'n defnyddio nifer fach o eiriau i greu delweddau sy'n ysgogi emosiynau ac yn rhoi i ni'r geiriau i ddisgrifio sut ydyn ni'n teimlo.

Tu allan i'r Tabernacl mae arwydd gyda fy enw a'm teitl, ac yn aml iawn mae'r bobl ddigartref yn dod i mewn ac yn gofyn i mi, "What sort of a doctor are you?" Mae rhaid i fi gyfaddef nad ydy fy noethuriaeth ddim yn un ymarferol iawn, achos nid meddyg ydw i ond doctor mewn diwinyddiaeth. Ac mae'r geiriau 'doctor mewn diwinyddiaeth' yn consurio delweddau o hen lyfrau trwm, llychlyd, llawn diffiniadau hir a dadlau cymhleth am natur Duw, ewyllys rhydd, damcaniaethau'r iawn a phethau felly. Ac mae 'na lyfrau fel hyn, ac mae lle iddyn nhw hefyd! Ond, fel mae'n digwydd, fe wnes i ran o'm doethuriaeth ar ddiwinydd go wahanol.

Effrem Syrus oedd ei enw ef, ac roedd e'n byw mewn lle sy'n rhan o Dwrci heddiw, ond yn y bedwaredd ganrif. Sefydlodd goleg diwinyddol i hyfforddi arweinwyr yr eglwys – eglwys oedd yn ifanc iawn ar y pryd, wrth gwrs! Roedd Ephrem yn byw ac yn dysgu mewn cyfnod pan oedd cymaint o anghytgord diwinyddol ynglŷn â natur Iesu a natur Duw, ac ysgrifennwyd llawer o lyfrau

hir a chyfreithiol, llawn diffiniadau athronyddol ar y pwnc.

Ond gwelai Effrem bethau'n wahanol. Roedd e'n hollol benderfynol nad ydy hi'n bosibl i ni rwystro Duw a'i ddal yn gaeth mewn diffiniadau neu athroniaeth ddynol. Mae Duw yn rhy fawr ac

yn rhy gymhleth ac yn rhy wahanol i gael ei ddeall a'i ddisgrifio gennym mewn diffiniadau. Felly, ysgrifennodd Effrem ei ddiwinyddiaeth fel barddoniaeth. I Effrem, roedd barddoniaeth yn gyfrwng perffaith i gyfleu paradocs, a dydy hi ddim yn bosibl siarad am Dduw heb dderbyn cyfres o baradocsau: mae Duw yn rhy fawr i ni ei ddeall OND mae Duw wedi datgelu ei hun mewn natur, Gair a Mab; dydy ein geiriau ni ddim yn ddigon i ddisgrifio Duw OND mae Duw ei hun wedi defnyddio gair a Gair i gyfathrebu â ni. Yng ngeiriau Effrem ei hun:

Peidiwch â gadael i'ch deallusrwydd gael ei aflonyddu gan eiriau yn unig,
canys y mae Paradwys yn syml wedi'i wisgo ei hun
mewn termau sy'n debyg i chi ...
... mae eich natur yn llawer rhy wan i allu cyrraedd ei fawredd.

Mae'r traddodiad barddonol Cymraeg yn un gwerthfawr ynddo'i hun, wrth gwrs. Ond i ni, Gristnogion, mae'n werthfawr mewn ffordd arbennig: mae'n ein galluogi i fynegi ein haddoliad a'n mawl i Dduw sydd y tu hwnt i'n dychymyg ond yr un pryd yn Dduw sydd wedi datgelu ei hun yn Iesu Grist, Gair mewn cawd. "God needs prophets in order to make himself known," meddai Hans Urs von Balthasar, "and what a prophet has to say can never be said in prose." A dyma Walt Whitman:

After the seas are all cross'd, (as they seem already cross'd)
After the great captains and engineers have accomplish'd
their work,
After the noble inventors, after the scientists, the chemist,
the geologist, ethnologist,
Finally shall come the poet worthy that name,
The true son of God shall come singing his songs.

Dwi'n falch, felly, i fyw mewn gwlad sy'n ymateb i bandemig gyda cherdd. Gadewch i ni feithrin ac annog y beirdd yn ein mys, achos eu bod nhw'n gallu llefaru cri ein heneidiau, a'n helpu i gyfathrebu â Duw ei hun. Mae angen mwy ohonynt arnom. Mae.

O.N. Prynwch y gyfrol! Mae'n ardderchog!

Cyhoeddir *Cenn@d* ar y cyd gan Eglwys Bresbyteraidd Cymru ac Undeb Bedyddwyr Cymru. Oni nodir yn wahanol, nid yw barn cyfranwyr *Cenn@d* yn cynrychioli barn swyddogol Eglwys Bresbyteraidd Cymru nac Undeb Bedyddwyr Cymru. Gallwch anfon eich cyfraniadau / gohebiaethau / ymholiadau at:

huw@cennad.cymru | aled@ysgolsul.com

www.cennad.cymru

CennadCymru

@CennadCymru